

HAR DU NÅGOT NYHETSTIPS? Kontakta oss på : tips@epochtimes.se

till den nya visselblåsarlagen. FOTO: JÄNERIK HENRIKSSON/TT

”Det ska bli lättare och tryggare att visselblåsa”, sade den tidigare arbetsmarknadsministern Eva Nordmark (S) på en pressträff i maj 2021. FOTO: HENRIK MONTGOMERY/TT

Arbetsmiljöverket är tillsynsmyndighet för den nya visselblåsarlagen. FOTO: NAINA HELÉN JÄMA/TT

tvungen att avslöja identiteten när man vittnar i domstol, säger han och tillägger:

– Men det kräver att den frågan, det vill säga, vem som har visslat, är relevant i domstolsfallet. Annars ska domstolen se till att sådana frågor inte ställs.

När det gäller sekretessfrågan är Nils Funcke betydligt mer kritisk. Han säger att det stämmer att uppgifter hos myndigheter, med såväl interna som externa visselblåsarssystem, inte får röja uppgiftslämnarnas identitet.

– Men myndigheten själv får kunskap om vem det är och det är för mig avgörande och en stor brist. Det går aldrig att få till helt vattentäta skott mellan de som tar emot uppgifterna och myndigheten i övrigt.

I informationen till visselblåsare skriver bland annat Arbetsmiljöverket att det underlättar om de får namnet på den som rapporterar.

– Själva poängen är ju att missförhållanden ska kunna åtgärdas och det blir svårt utan att veta vem som anmält för uppföljande frågor etcetera. Är det sådant som är brottsligt, till exempel miljöbrott, trakasserier och hot måste myndigheten anmäla det till

åklagare och då ryker definitivt anonymitetsskyddet, säger han.

Han påpekar också att meddelarfriheten fortfarande gäller.

– Det innebär att den som har kännedom om vem som lämnat en uppgift har rätt att lämna uppgiften vidare för offentliggörande i medier, vilket faller in under grundlagarna.

För att vara på den säkra sidan anser Nils Funcke att man ska skippa visselblåsarlagen och i stället luta sig mot grundlagarna.

– För att slippa alla dessa överväganden och ovissheten om vad det här kan leda till så tycker jag att vare sig man jobbar på en myndighet, är arbetslös eller jobbar på ett privat företag, ska man lämna uppgifterna till medierna. Det är den bästa kanalen för att upprätthålla det här skyddet.

– Då är det grundlag och då behöver uppgiftslämnaren inte göra några som helst värderingar av uppgifterna, och behöver inte gå internt först för att lämna externt sedan.

Han menar att det som skiljer visselblåsarlagen mot den grundlagsfästa meddelarfriheten, både i tryckfrihetsförordningen och i lagen om meddelarskydd i vissa verksamheter såsom vård, skola

och omsorg, är att myndigheterna inte får efterforska vem som har lämnat en uppgift eller vidta någon form av otillåten åtgärd mot den anställde.

– Lämnas uppgifterna för offentliggörande i radio, tv och tidningar, då spelar det ingen roll vilken kvalitet uppgifterna har som lämnas. Man lägger ingen värdering på det, utan represalie- och efterforskningsförbudet gäller oavsett kvaliteten på det, säger han.

– Men så är det inte med den här visselblåsarlagen. Där måste man göra en massa avvägningar.

Nils Funcke anser vidare att lagen om meddelarfrihet inom vissa verksamheter eventuellt kan införas på ett bredare plan.

– Man skulle kunna överväga att införa den lagen på övriga arbetsmarknaden, helt eller delvis, säger han.

Avslutningsvis konstaterar han att allt som den nya visselblåsarlagen innebär är komplicerat och mångfacetterat.

– Men min samlade bedömning om visselblåsarssystemet som en blåsningsmetod till helheten kvarstår. Jag har svårt att se hur lagen kommer att tillföra något utöver det som gällde tidigare, säger han. ■

FAKTA

Visselblåsarlagen i korthet

Lagen syftar bland annat till att skydda den som slår larm om missförhållanden, och anger särskilt ansvarsfrihet, det vill säga att en person inte ska hållas ansvarig för att ha åsidosatt sin tystnadsplikt. Dessutom ingår ett skydd mot represalier för alla som rapporterar om missförhållanden. Om en visselblåsare utsätts för represalier kan man ha rätt till skadestånd.

Skyddet enligt grundlagarna förändras inte av visselblåsarlagen utan den ska vara ett komplement. Det kommer även fortsättningsvis att vara möjligt för offentligt anställda att i publiceringssyfte gå direkt till journalister med uppgifter om oegentligheter och missförhållanden.

Offentliga arbetsgivare med minst 50 anställda och privata arbetsgivare med minst 250 anställda ska från och med den 17 juli 2022 ha en intern visselblåsarfunktion. Kravet gäller även privata arbetsgivare med minst 50 anställda från och med den 17 december 2023. Ett trettiotal myndigheter som utsetts som behöriga ska också inrätta externa visselblåsarssystem.

Visselblåsaralarm ska tas om hand av särskilt utsedda enheter eller personer som ska vara oberoende och självständiga.

Utöver anställda omfattar skyddet för visselblåsare även arbetssökande, egenföretagare, volontärer, praktikanter, personer som ingår i ett företags förvaltnings- och ledningsorgan och aktieägare som är verksamma i bolaget.